

VARGA MÁTYÁS VERSEI

HOGY ÉLJ!

BALASSA PÉTERNEK

Azóta minden más lett. Üres a kitakart tárgyak teste. Ott kering valamennyi egy visszavonhatatlan mondat körül.

Örvénylésük súlytalan bódulatában él az ember. Aludni akarna, de reggel mégis korán felkel. Körülnéz. Éppen akkor emelkednek a tárgyak.

Kávét főz s figyel. Hajnali szél járja be a házat. Megborzong. Ugyanaz a szél. Ugyanaz a hideg, mint akkor. Azóta minden ugyanaz.

De amint a zúgás átjárja a falat, a lebegő tárgyak hirtelen szerte hullanak. Köre, padlóra, vízbe, egymásra zuhan a súlyos anyag. Út, szakít és karcol az a pillanat.

ÖZÖNVÍZ UTÁN

Ha tiéd az ígéret, ne nézd az elárvult színeket odafönn, a mezítelen fényt.

Ma tüzre hordjuk a korhadt hajót. – Az utolsó szálkát kezében mented meg...

HETÉNYI ZSUZSA

Pérec, Simon, David, Pérec

(EGY REGÉNY ÉS EGY CSALÁD)

Szeretem vagy nem szeretem Vagyim Szolovjovot? No és David Markis, a szerző, szereti-e hősét? Ismerős nekünk ez a keleti értelmiségi, ez a munkájának élő író, aki másnapra még egy liter tejjel sem készül, se barátja, se ellensége, mégis tele van emberekkel a lakása – a lakása? Illegálisan egy alagsori odúban él, és jól is érzi magát. Legfőbb berendezési tárgya az írógép, az odú neve „kutyaól” – de nehéz is lefordítani a regény címét... Kutya? Eb? Az eb, a kutya (ebkutya).

Szolovjov nem érintkezik ugyan konformista szüleivel és egyetlen regénye szamizdatban jelenik meg, mégis talán érdemein felül éri az a kitüntetés, hogy kitoloncolják a Szovjetunióból (amely a regény megjelenésekor, 1984-ben még létezett). Szinte méltatlankodva értesül róla, hogy neki, az orosz írónak, zsidó volt a nagyanyja – erre hivatkozva nyomja kezébe a KGB a kivándorló útlevelet.

(David Markis apját, Pérec Markis jiddis költőt lakásán tartóztatta le a KGB 1949-ben a zsidó írók ellen indított kampány során. Három év múlva, 1952. augusztus 12-én végezték ki őket. Kereken negyven éve. Idén Moszkvában megemlékezést tartottak az évforduló alkalmából, amelyen a moszkvai rádió híradása szerint Ruckoj és Gorbacsov is megjelent. Biztosan ott volt viszont a most nyolcvanéves, Izraelben élő özvegy.)

Utaztató regény ez a javából. Szolovjovot a modern népvándorlás hulláma kapja fel, a zsidó kivándorlásé, amely azonban nem egyértelműen bevándorlás – Vagyim útítársai a szélrózsza

minden irányába igyekeznek, kivéve Izraelt. Nincsenek zsidó gyökereik. Boldogulni akarnak. Sőt, jólétet akarnak. Vagyim viszont nem csempészik sem pezsgőt, sem kaviárt, nem hoz aranyat és drágakövet. Görcsösen markolássza írógépét a bécsi repülőtér betonján. Író, és csak ehhez ért. Nyelveket nem tud. Orosz író, ki akarja adni a könyvét. Bécsben szürkeség fogadja és az illegális pénzkereset lehetősége, mint a remények netovábbja. Róma, az örök város kiveti magából. Nemes gesztussal – ő, orosz értelmiség! – pénztet megfizet egy koldussal, aki hálából a kedvét keresi: a Trevi-kút, egy olcsó löre, kedvezményes kurva, a saját lánya, amit sorban felkínál. Végül már csak a saját meztelen hátsó felét tudja felajánlani. Így száll le Vagyim a római éjszakában öreg Vergiliusával a világ mélyére. A világ fenekére értünk. Van-e tovább leszállás?

Az orosz írók metropoliszába, Párizsba hajtja sorsa Vagyim Szolovjovot (csak nincs a nevében utalás a nagy orosz vallásfilozófusra, Vlagyimir Szolovjovra?). Az írók híres kastélya lepusztult háznak bizonyul, amelynek létezési alibije egy orosz múzeum – pár szamovár, ikon, és amikor Vagyimot bevezetik, hogy hogy nem, a terem közepén egy rakás kutyaszar... Könyvet kiadni itt sem lehet – igaz, Vagyim nem írt egy sort sem, mióta elutazott. Tiszta sor, Amerika az ígéret földje, és az útiköltség ára is csak annyi, hogy bele kell feküdni egy Párizsba férjhez ment idősebb orosz asszony ágyába. No, nem éppen tiszta lelkiismerettel. Kit ítélnünk el? Ki ítélni?

New Yorkban szerencsére már mindennel lehet pénzt keresni, kivéve persze a regényírást. Vagyim körülnéz a piacon,